

Eigirdas a VJ Demokratijos plėtos fondas v. Litva (stížnost č. 84048/17 a 84051/17)

Datum rozhodnutí: 12. září 2023

Závěr: Omezení svobody projevu vyžaduje velmi zásadní důvody; takové ale vnitrostátní orgány nepředložily.

Obsah: Stížnost se týká dvou článků, publikovaných ve Valstybė. Stěžovateli jsou novinář publikující ve Valstybė a nezisková organizace, která Valstybė vydává. První článek se týkal známého podnikatele a politika (V. M.), a druhý zejména jeho syna a dcery bývalého litevského prezidenta. Články informovaly o údajném obrovském mediálním vlivu V. M. v souvislosti s nadcházejícími volbami. V. M. a další osoby, které byly v článcích zmiňovány, podaly stížnost a uváděly, že článek neměl žádný objektivní podklad, poškodil jejich dobré jméno a byl neetický. Po následném řízení byly stížnosti shledány jako důvodné a stěžovatelům bylo uloženo toto rozhodnutí publikovat. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 10 Úmluvy.

Poznámka: Soud uvedl, že první článek se týkal věci veřejného zájmu – údajného mediálního vlivu významného podnikatele a politika a jeho údajného úmyslu mediální vliv použít v nadcházejících volbách pro své vítězství. Soud připomněl, že osoby s politickým nebo ekonomickým vlivem jsou podrobeny širšímu rozsahu přijatelné kritiky než jiní jednotlivci. Téma článku bylo nepochybně legitimním předmětem veřejné diskuse v Litvě. Rozhodnutí vnitrostátních orgánů mohla mít vliv na pověst novináře, a nadto bylo stěžovateli uloženo uhradit soudní výlohy. Pokud jde o druhý článek, soud uvedl, že litevský zákon, který vnitrostátní soudy použily, není v souladu s doporučeními rady Evropy o právu na odpověď a že uplatněné sankce byly způsobilé mít odstrašující efekt na výkon svobody projevu.

Související judikatura: rozsudek ze dne 13. 4. 2021, *Ahmet Hüsrev Altan v. Turecko*, č. 13252/17, rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, *Axel Springer AG v. Německo*, č. 39954/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 23. 6. 2016, *Baka v. Maďarsko*, č. 20261/12, rozsudek ze dne 5. 11. 2020, *Balaskas v. Řecko*, č. 73087/17, rozsudek ze dne 5. 10. 2017,

Becker v. Norsko, č. 21272/12, rozsudek Velkého senátu ze dne 29. 3. 2016, *Bédat v. Švýcarsko*, č. 56925/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 20. 5. 1999, *Bladet Tromsø a Stensaas v. Norsko*, č. 21980/93, ECHR 1999-III.

Relevantní ustanovení: čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu).

Ainis a ostatní v. Itálie (stížnost č. 2264/12)

Datum rozhodnutí: 14. září 2023

Závěr: Pokud ke zranění nebo smrti došlo v době zadržení, důkazní břemeno je na straně vnitrostátních orgánů.

Obsah: Stěžovatelkami jsou matka, dcera a partnerka C. C., který zemřel na předávkování drogami v policejní cele v Miláně po svém zatčení při policejním zásahu proti distributorům drog. Ačkoliv byl C. C. po svém zadržení zjevně ve špatném psychickém i fyzickém stavu, který mohl být způsobem požitím drog, byl spoután a umístěn do policejní cely. O dvě hodiny později na toaletě zkolaboval a po převezení do nemocnice byla konstatována jeho smrt. Později byla jako důvod jeho smrti označena akutní intoxikace kokainem bezprostředně před smrtí. Vnitrostátní soudy odpovědnost za jeho smrt na straně ministerstva vnitra neshledaly. Soud rozhodl šesti hlasy proti jednomu, že byl porušen čl. 2 Úmluvy. Odlišné stanovisko připojil soudce Bošnjak.

Poznámka: Soud zejména uvedl, že vláda nepředložila přesvědčivé argumenty ani důkazy pro to, že by byly podniknuty dostatečné kroky za účelem ochrany života C. C. v době jeho umístění na policejní stanici, jako například osobní prohlídka nebo poskytnutí lékařské péče.

Související judikatura: rozsudek ze dne 13. 6. 2022, *Anguelova v. Bulharsko*, č. 38361/97, ECHR 2002-IV, rozsudek ze dne 17. 1. 2023, *Daraibou v. Chorvatsko*, č. 84523/17, rozsudek ze dne 16. 2. 2012, *Eremiášová a Pechová v. Česká republika*, č. 23944/04, rozsudek ze dne 19. 3. 2020, *Fabris a Parziale v. Itálie*, č. 41603/13, rozsudek ze dne 14. 3. 2002, *Paul a Audrey Edwards v. Spojené království*, č. 46477/99, ECHR 2002 II.

Relevantní ustanovení: čl. 2 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na život).

Baret a Caballero v. Francie (stížnost č. 22296/20 a 37138/20)

Datum rozhodnutí: 14. září 2023

Závěr: *Embryo nemá nezávislá práva ani zájmy.*

Obsah: Stížnost se týká zákazu vývozu spermií zemřelého manžela první stěžovatelky a embryí, vytvořených druhou stěžovatelkou a jejím zemřelým manželem, do Španělska, kde je posmrtné početí povoleno. Soud jednomyslně rozhodl, že nebyl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že zákaz zasáhl do soukromého života stěžovatelů, protože možnost lidí provést volbu, jak bude naloženo s jejich embryem nebo s jejich buňkami, spadá do jejich práva na sebeurčení a představuje zásah do jejich práva pokusit se počít děti prostřednictvím umělé reprodukce. Soud ale měl za to, že daný zákaz, který je spojen s představou rodiny, jak je v současné době nahlížena za účelem zohlednění zájmů různých stran v procesu umělého oplodnění, sleduje legitimní cíl ochrany práv a svobod druhých a ochrany dobrých mravů. Soud uvedl, že absolutní povaha zákazu posmrtné inseminace ve Francii je politickou volbou. Jde o sociální otázku vztahující se k morálním a etickým ohledům, a proto je třeba přiznat uvážení tvůrce vnitrostátní politiky zvláštní váhu. Zákaz exportu pak má zaručit, aby vnitrostátní právní předpisy zakazující vývoz buněk nebo embryí nebyly obcházeny. Soud ale připomněl, že nedávné legislativní změny ve Francii umožnily přístup k umělému početí svobodným ženám a ženským párům, což otevírá znovu diskusi o zachování zákazu, na nějž poukázovaly stěžovatelky.

Související judikatura: rozsudek ze dne 28. 8. 2012, *Costa a Pavan v. Itálie*, č. 54270/10, rozsudek Velkého senátu ze dne 4. 12. 2007, *Dickson v. Spojené království*, č. 44362/04, CEDH 2007-V, rozsudek Velkého senátu ze dne 10. 4. 2007, *Evans v. Spojené království*, č. 6339/05, CEDH 2007-I, rozhodnutí o nepřijatelnosti stížnosti ze dne 5. 5. 2020, *Graner v. Francie*, č. 84536/17, rozsudek ze dne 5. 5. 2022, *Lia v. Malta*, č. 8709/20, rozsudek ze dne 26. 6. 2014, *Mennesson v. Francie*, č. 65192/11, CEDH 2014 (výňatky).

Relevantní ustanovení: čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách

(právo na respektování soukromého a rodinného života).

Rozsudek Velkého senátu ve věci Yüksel Yacinkaya v. Turecko (stížnost č. 15669/20)

Datum rozhodnutí: 26. září 2023

Závěr: *Přístup turecké justice se zcela odchýlil od požadavků stanovených vnitrostátním právem, pokud jde o dotčený trestný čin, v rozporu s předmětem a cílem čl. 7, který má zaručovat účinné záruky proti svévolnému trestnímu stíhání, odsouzení a trestu.*

Obsah: Stížnost se týká trestního odsouzení bývalého učitele za členství v ozbrojené teroristické organizaci, konkrétně FETÖ/PDY, dříve známé jako „Gülenovo hnutí“, které turecké úřady považují za původce povstání z 15. července 2016. Pro odsouzení stěžovatele bylo rozhodující užívání šifrované aplikace „ByLock“, nainstalované na jeho mobilním telefonu. Vnitrostátní soudy uvedly, že aplikace „ByLock“ byla určena k výlučnému užívání členy FETÖ/PDY pod rouškou globální aplikace. Příslušný senát se vzdal své pravomoci věc projednat ve prospěch Velkého senátu. Velký senát rozhodl jedenácti hlasy k šesti, že byl porušen čl. 7 Úmluvy, šestnácti hlasy k jednomu, že byl porušen čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a jednomyslně, že byl porušen čl. 11 Úmluvy. Soudkyně Schembri Orland, k níž se připojili Pastor Vilanova a soudkyně Šimáčková, vyjádřili částečně nesouhlasné stanovisko. Soudce Krenc a soudkyně Sârcu učinili společné prohlášení částečného nesouhlasu. Soudce Serghides připojil částečně odlišné a částečně nesouhlasné stanovisko, soudce Felici vyjádřil částečně nesouhlasné stanovisko a soudkyně Yüksel připojila částečně nesouhlasné a částečně odlišné stanovisko.

Poznámka: Velký senát konstatoval, že ve skutečnosti kdokoliv, kdo užíval ByLock, mohl být odsouzen pouze na tomto základě pro členství v ozbrojené teroristické organizaci. Soud poukázal i na procesní nedostatky v řízení se stěžovatelem, které se týkaly jeho přístupu k důkazům ohledně jeho osoby a jeho možnosti je účinně rozporovat, což představovalo porušení jeho práva na spravedlivý proces. Soud shledal porušení svobody shromažďování a sdružování ze strany vnitrostátních soudů, které považovaly stěžovatelovo členství v odborové organizaci a ve spolku za indicium kriminálního jednání. Vzhledem k tomu, že soud aktuálně registruje přibližně

8 500 obdobných stížností, a také s ohledem na to, že vnitrostátní orgány identifikovaly asi 100 000 uživatelů aplikace ByLock, může být počet podaných stížností v budoucnu ještě mnohem vyšší. Problém, který byl příčinou porušení Úmluvy, je systematického charakteru a Turecko musí přijmout obecná opatření, zejména pokud jde o přístup turecké justice k dokazování ohledně aplikace Bylock.

Související judikatura: rozsudek ze dne 27. 10. 2020, *Ayetullah Ay v. Turecko*, č. 29084/07 a 1191/08, rozsudek ze dne 23. 6. 2015, *Balta a Demir v. Turecko*, č. 48628/12, rozsudek Velkého senátu ze dne 21. 10. 2013, *Del Río Prada v. Španělsko*, č. 42750/09, ECHR 2013, rozsudek ze dne 24. 5. 2007, *Dragotoni v. Rumunsko*, č. 77193/01 a 77196/01, rozsudek ze dne 12. 7. 2007, *Jorgic v. Německo*, č. 74613/01, ECHR 2007-III.

Relevantní ustanovení: čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) čl. 7 (zákaz trestu bez zákona) a čl. 11 (svoboda shromažďování a sdružování) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Durukan a Birol v. Turecko (stížnost č. 14879/20 a 13440/21)

Datum rozhodnutí: 3. října 2023

Závěr: Způsob aplikace volného uvázení turecké justice při rozhodování o délce podmíněného odkladu rozsudku zakládá omezení práv zaručených podle Úmluvy.

Obsah: Stěžovatelé byli odsouzeni k podmíněnému trestu odnětí svobody za textový obsah, který zveřejnili v prvním případě na Facebooku a v druhém případě na Twitteru. Rozsudek byl podmíněně odložen v prvním

případě na tři roky a v druhém na pět let s tím, že se stěžovatelé nesmí v této době dopustit žádného úmyslného protiprávního jednání. Závadné jednání v prvním případě spočívalo v provolání „Ať žije odpor Kurdistanu, ať žije Abdullah Öcalan“ a podruhé šlo o písemný vzkaz „Tayyipe Erdogane, špinavý zloději“. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 10 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že rozsah volné úvahy o délce podmíněného odkladu rozsudku, tak jak jej využívají vnitrostátní soudy podle ustanovení § 231 vnitrostátního trestního řádu, negarantuje účinnou ochranu proti svévolnému zneužití tohoto postupu vnitrostátními veřejnými orgány k omezování práv zaručených Úmluvou. Soud se ztotožnil se závěrem pléna vnitrostátního Ústavního soudu, který uvedl, že užívání předpisů o podmíněném odložení rozsudku vyústilo v porušování záruk spravedlivého procesu v takové míře, že není splněna podmínka zákonnosti tohoto postupu.

Související judikatura: rozhodnutí o částečné přijatelnosti stížnosti ze dne 4. 5. 2021 *Akdeniz a ostatní v. Turecko*, č. 41139/15 a 41146/15, rozhodnutí o přijatelnosti stížnosti ze dne 13. 5. 2004, *Aslı Güneş v. Turecko*, č. 53916/00, rozsudek Velkého senátu ze dne 16. 6. 2015, *Delfi AS v. Estonsko*, č. 64569/09, CEDH 2015, rozsudek ze dne 8. 3. 2022, *Ekrem Can a ostatní v. Turecko*, č. 10613/10, rozsudek ze dne 17. 4. 2018, *Ergüindoğan v. Turecko*, č. 48979/10.

Relevantní ustanovení: čl. 10 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (svoboda projevu).

Zpracovala: Bavlá Boučková